

VÁCLAV HAVEL - AUDIENCE

LITERÁRNÍ TEORIE

Literární druh a žánr:

tragikomické absurdní drama (divadelní hra)

Literární směr:

vydáno r. 1975 – střední období autorovy tvorby – období proniknutí na světovou literární scénu; období absurdního dramatu

Slovní zásoba:

spisovný i hovorový jazyk; občas i vulgární výrazy

Stylistická charakteristika textu:

hlavní roli zde hraje rozhovor (dialog) dvou hl. postav

Text:

zřetelný kontrast mezi kultivovaným jazykem Vaňka a lidovým vyjadřováním sládky

Postavy:

VANĚK: autobiografické prvky Václava Havla; intelektuál a spisovatel nucený pracovat v pivovaru; sledovaný tajnou policií; kultivované chování; SLÁDEK: jednodušší člověk (v kontrastu s Vaňkem); hovorová až nespisovná řeč; dále se zde objevují zmínky o skutečných postavách (např. Karel Gott, Jiřina Bohdalová, aj.)

Děj:

Vaněk je intelektuál a spisovatel, a tak je za totality nucen pracovat v pivovaru, kde válí sudy → místní sládek Vaňkovi nabídne povýšení na místo skladníka → zde by měl více času na psaní svých knih → s povýšením by však zároveň vyvstal problém s StB, která Vaňka dlouhodobě sleduje a získává o něm informace → jelikož je sládek jednodušší člověk, navrhne Vaňkovi, aby psal pro StB informační zprávy on sám (tzn. aby donášel informace sám na sebe) → Vaněk si uvědomí absurditu a bezvýhodnost celé situace a nabídku odmítá

Kompozice:

jde o jednoaktové drama

Prostor:

sládkova kancelář v pivovaru

Čas:

70. léta 20. stol.

Inscenace:

po revoluci u nás bylo dílo inscenováno např. ve Slezském divadle v Opavě; zahraniční premiéra proběhla v Burgtheater ve Vídni (1976), domácí premiéra v pražském Činoherním klubu v roce 1990

Význam sdělení (hlavní myšlenky díla):

absurdita komunistické společnosti (prostí lidé jsou ve vedení, zatímco intelektuálové jsou v pozadí – poukázání na obrovské rozdíly mezi intelektuály a obyčejnými lidmi); složitá problematika morálky

LITERÁRNÍ HISTORIE - společensko-historické pozadí vzniku

Politická situace (mocenské konflikty, aj.):

tzv. studená válka – napjatý stav mezi socialistickými a demokratickými mocnostmi (1947-1991); vznik Varšavské smlouvy – vojenský pakt socialistických zemí (1955); potlačeno Maďarské povstání (1956); zahájení stavby Berlínské zdi (1961); Šestidenní válka Izraele proti koalici arabských států (1967); vojenská Varšavská smlouva vstupují do Československa (1968)

Základní principy fungování společnosti v dané době:

po r. 1948 začínající nesvoboda projevu a potlačování politických odpůrců komunistickým režimem; rostoucí nespokojenost s režimem těsně před a po roce 1968

Kontext dalších druhů umění:

FILM: Miloš Forman (1932) – český režisér žijící v USA; Rudolf Hrušínský (1920-1994); HUDBA: Karel Gott (1939); Václav Neckář (1943); ARCHITEKTURA: Jan Kaplický (1937-2009) – český architekt žijící v Anglii

Kontext literárního vývoje:

probíhalo mimo jiné období absurdního dramatu (Samuel Beckett), ale také 2. vlna poválečné prózy

AUTOR

Život autora:

Václav Havel (1936-2011) – český dramatik, esejista, disident, politik a bývalý český prezident; nar. se r. 1936 v Praze v rodině známého a bohatého pražského podnikatele Václava M. Havla – po 2. svět. válce (1945) studoval elitní školu v Poděbradech – po nástupu komunismu měl (kvůli buržoazní minulosti) problémy se studiem na SŠ – odmaturoval r. 1954 – r. 1955 literárně debutoval – poté znovu problémy se studiem (na VŠ) – po r. 1959 pracoval v divadlech a začal tvořit dramata – svatba s Olgou Šplíchalovou (1964) - r. 1966 dostudoval divadelní fakultu Akademie múzických umění – dramaturgem v divadle Na zábradlí – r. 1967 na sebe politicky poprvé upozornil kritickým projevem proti cenzuře – dále kritizoval politickou situaci – po r. 1968 byl nucen opustit divadlo a jeho díla byla zakázána – obdržel několik zahraničních literárních cen (finanční nezávislost) – několikrát vězněn – podepsal Chartu 77 (1977) a stal se jejím mluvčím – další věznění – od r. 1982 časté nemoci (domácí vězení) – zvýšení prestiže v zahraničí – r. 1987 spoluzaložil samizdatové Lidové noviny – v r. 1989 znovu vězněn – 2 dny po revoluci (19. listopadu) se zúčastnil založení Občanského fóra – 21. listopadu promluvil z balkónu k zaplněnému Václavskému nám. - OF zahájilo kampaň za jeho zvolení prezidentem – 29. prosince byl zvolen prezidentem – podílel se na obnově vztahů se západními státy – založil nadaci Forum 2000 – po skončení v úřadu se nadále věnoval charitě a dramatické tvorbě – zemřel po vleklých zdravotních problémech před Vánoci r. 2011, byl mu vystrojen státní pohřeb a byl vyhlášen třídenní státní smutek; ZAJÍMAVOSTI: do poděbradské internátní školy chodil v mládí i s budoucím režisérem Milošem Formanem nebo s bratry Mašínovými; udržoval přátelství s mnoha světovými osobnostmi (např. s Dalajlamou nebo s bývalým americkým prezidentem Billem Clintonem); kromě Barrandovských teras a mnoha dalších nemovitostí spoluvlastnil i polovinu Paláce Lucerna

Vlivy na dané dílo:

odpor proti komunistickému režimu; absurdní divadlo (Samuel Beckett, Anton Pavlovič Čechov); autobiografické prvky (osobní zkušenosti)

Vlivy na jeho tvorbu:

podpora demokracie a svobody; absurdní divadlo; Jiří Kolář

Další autorova tvorba:

Václav Havel tvořil básně (zejména v 60. letech 20. stol.), proslavil se ale hlavně svými divadelními hrami; méně pak tvořil i eseje a různé kritiky, později např. i projevy; POEZIE: Antikódy (básnická sbírka); DIVADELNÍ HRY (DRAMATA): Zahradní slavnost; Vyrozumění; Asanace; Vernisáž; Protest; Odcházení; aj.; ESEJE: Dopis Gustávu Husákovi; Moc bezmocných; Slovo o slovu; aj.

Inspirace daným literárním dílem (Film, dramatizace, aj.):

FILM: Audience (čs. TV film; 1990) – režie: Jiří Menzel; hrají: Josef Abrahám (Vaněk), Pavel Landovský (sládek); OSTATNÍ: hra byla vydána i na CD a na gramofonové desce, kde Václav Havel vystupoval sám v roli Vaňka (ve zvukové podobě)

LITERÁRNÍ KRITIKA

Dobové vnímání díla a jeho proměny:

komunistický režim hru nenechal hrát v českých divadlech → premiéra tedy proběhla v zahraničí, kde hra navázala na již poměrně velký úspěch předchozích Havlových děl → do všeobecného povědomí v Československu se hra dostala až po revoluci

Aktuálnost tématu a zpracování díla:

tématem hry je poměrně nedávná historie, lze tedy stále hovořit o jisté aktuálnosti